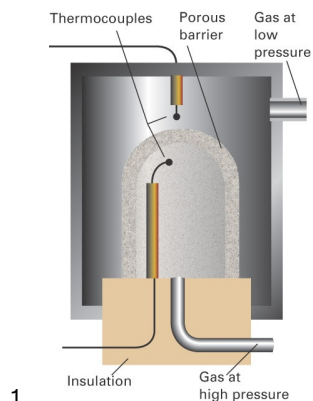

Joule-Thomsonov pokus

Uređaj za mjerenje Joule-Thomsonovog efekta (izoentalpijska ekspanzija).

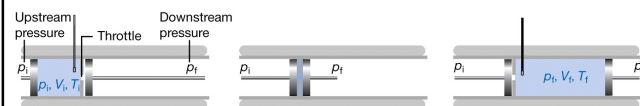
$$\Delta H = 0$$

1

Joule-Thomsonov pokus

Prijelaz plina iz jedne komore u drugu kroz propusnu membranu predstavlja izoentalpijsku ekspanziju plina.

2

Joule-Thomsonov koeficijent

U , p i V su funkcije stanja, te je H funkcija stanja a dH je egzaktni diferencijal. μ je Joule-Thomsonov koeficijent.

$$dH = -\mu C_p dp + C_p dT$$

$$\mu = \left(\frac{\partial T}{\partial p} \right)_H$$

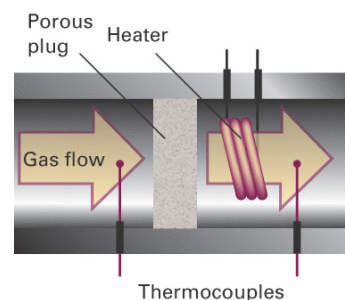
3

Joule-Thomsonov koeficijent

Uređaj za mjerenje izotermalnog Joule-Thomsonovog koeficijenta.

$$\Delta H = q_p$$

$$\mu_T = \left(\frac{\partial H}{\partial p} \right)_T = -C_p \mu$$

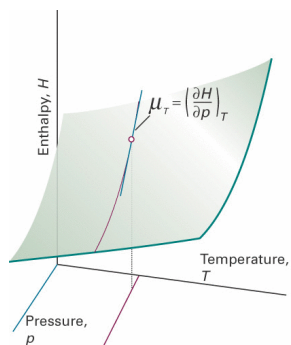

4

Joule-Thomsonov koeficijent

Izotermalni Joule-Thomsonov koeficijent.

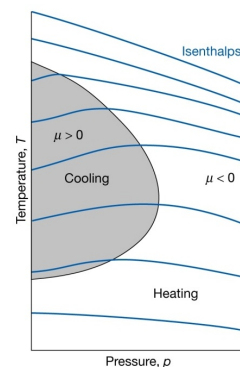
$$\mu_T = \left(\frac{\partial H}{\partial p} \right)_T = -C_p \mu$$

5

Joule-Thomsonov koeficijent

Joule-Thomsonov koeficijent za realne plinove.

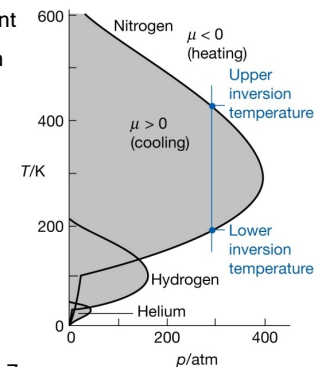
6

Joule-Thomsonov koeficijent

Joule-Thomsonov koeficijent i inverzijske temperature za realne plinove.

	T_i/K	T_f/K	T_b/K	$\mu/(K \text{ bar}^{-1})$
Ar	723	83.8	87.3	
CO ₂	1500	194.7	+1.10	
He	40	4.2	-0.060	
N ₂	621	63.3	77.4	+0.25

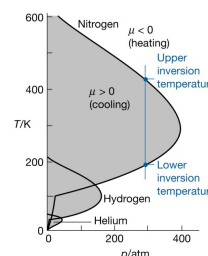
* More values are given in the Data section.

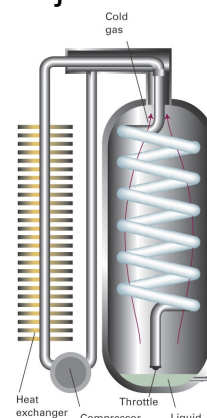
7

Lindeov uređaj

Koristi Joule-Thomsonovu ekspanziju za ukapljivanje plinova.

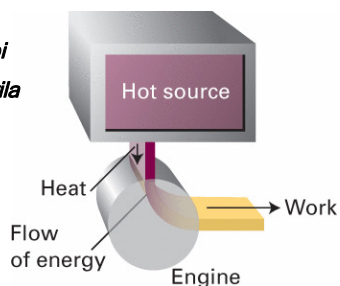
8

Smjer spontane promjene

II zakon termodinamike:

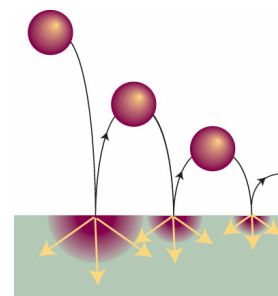
Nije moguć proces kojim bi se toplina potpuno pretvorila u rad (Kelvin).

9

Smjer spontane promjene

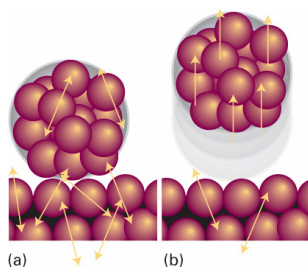
Kinetička energija lopte pretvara se u termalnu energiju podloge.

10

Smjer spontane promjene

Proces kojim bi se uskladilo termalno gibanje velikog broja molekula tople podloge i preneslo na loptu je vrlo malo vjerojatan.

11

Entropija

Entropija izoliranog sustava raste tijekom spontanog procesa.

Entropija sustava i okoliša raste tijekom spontanog procesa.

$$\Delta S_{\text{tot}} > 0$$

Termodinamička definicija entropije: $dS = \frac{dq_{\text{rev}}}{T}$

Za mjerljive promjene između dva stanja: $\Delta S = \int_1^2 \frac{dq_{\text{rev}}}{T}$

12

Entropija okoliša

Okolina je konstantnog volumena.

$$dS_{\text{okoliša}} = \frac{dq_{\text{rev, okoliša}}}{T_{\text{okoliša}}} = \frac{dq_{\text{okoliša}}}{T_{\text{okoliša}}}$$

$$\Delta S_{\text{okoliša}} = \frac{dq_{\text{okoliša}}}{T_{\text{okoliša}}}$$

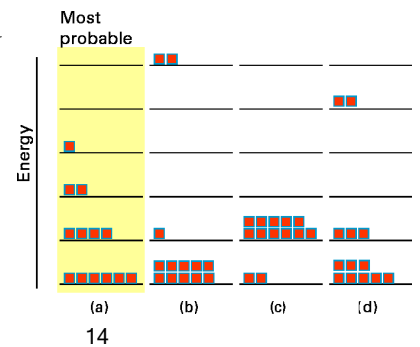
13

Statistička Entropija

Boltzmanova definicija entropije:

$$S = k \cdot \ln W$$

W je broj dostupnih mikrostanja.

14

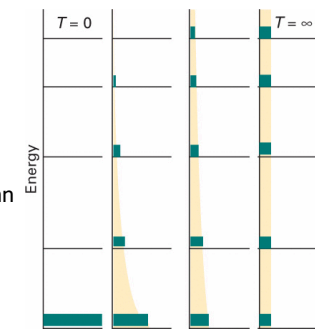
Statistička Entropija

Boltzmanova definicija entropije:

$$S = k \cdot \ln W$$

$$dS = \frac{dq_{\text{rev}}}{T}$$

Na većoj temperaturi dostupan je veći broj mikrostanja.

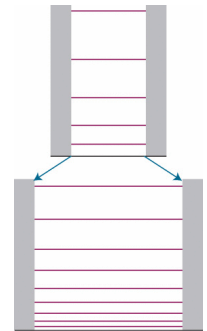

15

Statistička Entropija

Kod ekspanzije plina smanjuje se energija dostupnih razina i povećava se broj dostupnih mikrostanja.

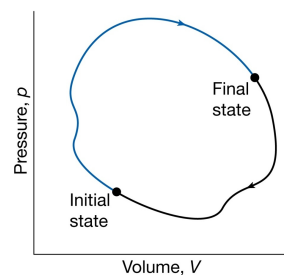
$$S = k \cdot \ln W$$

16

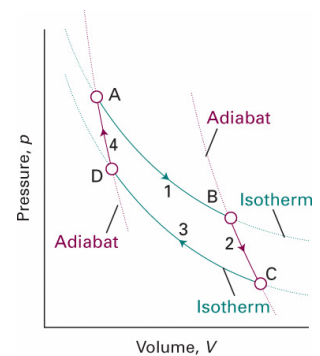
Entropija - funkcija stanja

$$\oint \frac{dq_{\text{rev}}}{T} = 0$$

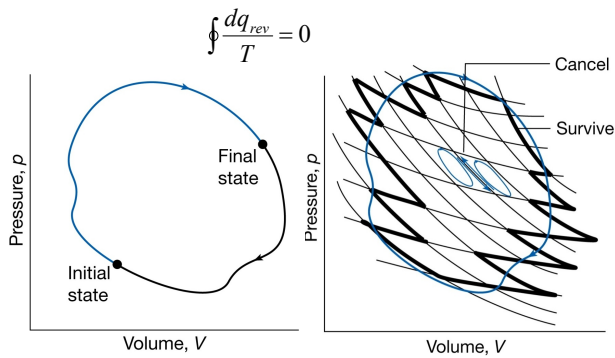
17

Carnotov ciklus

18

Carnotov ciklus

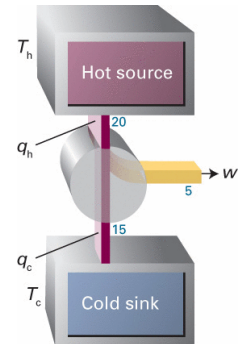
19

Efikasnost η (eta)

$$\eta = \frac{|w|}{|q_h|}$$

Carnotova efikasnost:

$$\eta = 1 - \frac{T_c}{T_h}$$

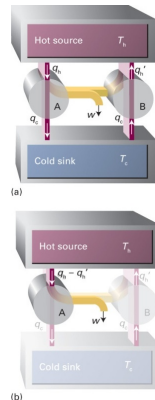
20

Efikasnost η (eta)

Efikasnost svih reverzibilnih uređaja bez obzira na konstrukciju je jednaka i ovisi o omjeru temperatura spremnika.

Termodinamička temperaturna ljestvica:

$$\eta = 1 - \frac{T_c}{T_h} \quad T = (1 - \eta)T_h$$

21

Clausiusova nejednakost

$$|dw_{rev}| \geq |dw|$$

$$dw - dw_{rev} \geq 0$$

$$dU = dq + dw = dq_{rev} + dw_{rev}$$

$$dq_{rev} - dq = dw - dw_{rev} \geq 0$$

$$dq_{rev} \geq dq$$

$$\frac{dq_{rev}}{T} \geq \frac{dq}{T}$$

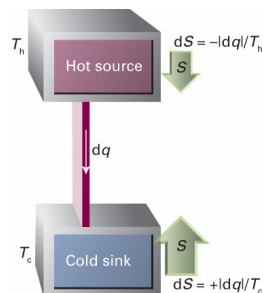
$$dS \geq \frac{dq}{T}$$

22

Prijenos topline

Kada topline prelazi s toplijeg spremnika na hladnijeg, promjena entropije hladnijeg je veća od promjene entropije toplijeg spremnika.

Ukupna promjena entropije je veća od nule i proces je spontan.

23

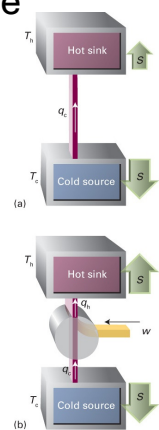
Prijenos topline

Prijenos topline s hladnijeg spremnika na topliji nije spontan proces.

Promjena entropije hladnijeg spremnika je veća od promjene entropije toplijeg spremnika.

Ukupna promjena entropije je manja od nule i proces je nije spontan.

Toplina se može prenositi uz dovođenje rada.

24